

HÅLLBAR PLATSUTVECKLING KÅSEBERGA

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Inledning	3
Kåseberga	4
Bakgrund	6
Syfte & mål	7
The Global Sustainable Tourism Council	8
Arbetsordning	9
Företagsenkät	10
Slutsatser av rapporten	11
Prioriterade åtgärdsförslag	12
Hur hänger allt samman?	13
Tack	14
Kontakt	15

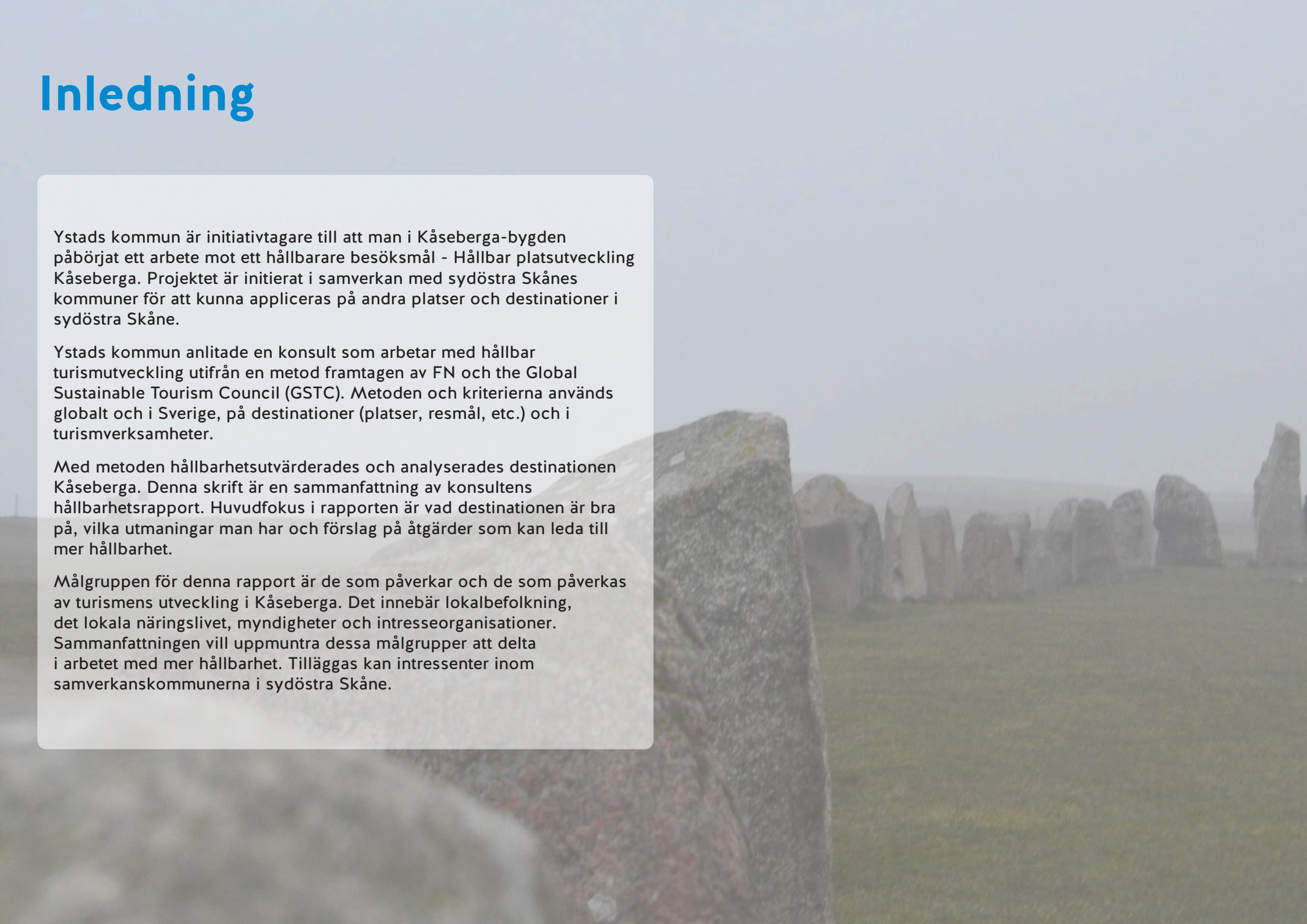
Inledning

Ystads kommun är initiativtagare till att man i Kåseberga-bygden påbörjat ett arbete mot ett hållbarare besöksmål - Hållbar platsutveckling Kåseberga. Projektet är initierat i samverkan med sydöstra Skånes kommuner för att kunna appliceras på andra platser och destinationer i sydöstra Skåne.

Ystads kommun anlidade en konsult som arbetar med hållbar turismutveckling utifrån en metod framtagen av FN och the Global Sustainable Tourism Council (GSTC). Metoden och kriterierna används globalt och i Sverige, på destinationer (platser, resmål, etc.) och i turismverksamheter.

Med metoden hållbarhetsutvärderades och analyserades destinationen Kåseberga. Denna skrift är en sammanfattning av konsultens hållbarhetsrapport. Huvudfokus i rapporten är vad destinationen är bra på, vilka utmaningar man har och förslag på åtgärder som kan leda till mer hållbarhet.

Målgruppen för denna rapport är de som påverkar och de som påverkas av turismens utveckling i Kåseberga. Det innebär lokalbefolkning, det lokala näringslivet, myndigheter och intresseorganisationer. Sammanfattningen vill uppmantra dessa målgrupper att delta i arbetet med mer hållbarhet. Tilläggas kan intressenter inom samverkanskommunerna i sydöstra Skåne.

Kåseberga

Kåseberga, beläget på sydkusten vid Kåsebergaåsens brant längs Hammars backar och Hagestad naturreservat, är ett av Sveriges mest besökta turistmål. Destinationens attraktivitet är summan av fornlämningen Ales stenar, näringsidkarna och det geografiska läget. Intresset för fornlämningen är högt, men även naturupplevelser så som surfing, skärmflygning och vandring lockar besökare.

Kåseberga har cirka 100 fast boende. Det finns ett livskraftigt näringsliv som gynnar både besökare och lokalbefolkning. I Ystads kommuns översiktsplan benämns Kåseberga som en besöks- och säsongsort, då orten präglas av turism och har ett högre befolkningsantal under sommarmånaderna.

Kåseberga med fornlämningen Ales stenar är ett av Skånes mer kända besöksmål som lockar många besökare från hela världen fördelat på alla årstider, varav de allra flesta under sommarperioden. Fornlämningen är alltid tillgänglig för besök, liksom majoriteten av turistföretagen.

Byn har ett antal restauranger och caféer. Här finns livsmedelsbutik, gallerier, hantverkare, och souvenirbutiker. Service finns för surfare, häng- och skärmflygare. Det finns ett hotell och en ställplats för husbilar i byn. Ett litet museum i hamnen berättar fiskelägets historia. Evenemang och sammankomster arrangeras i Kåseberga under året.

Bakgrund

I sydöstra Skåne vill kommunerna bidra till att besökare, boende, offentliga aktörer, näringsliv och organisationer engagerar sig för att öka livskvalitet för lokalbefolkningen och besökare. Detta vill man göra genom att använda de globala hållbarhetsmålen som ledstjärna. Visionen ser framför sig ett långsiktigt hållbart samhälle med en bredd fantastiska upplevelser, effektiva system, balanserade besöksflöden, god gästfrihet, samt ansvarsfulla turismföretag och besökare. Ystads kommun vill genom samarbete med dess olika intressenter skapa förutsättningar för en hållbar utveckling i Kåseberga.

Intressekonflikter kan uppstå när besökare, boende, samhällsaktörer och näringsidkare inte kan eller har möjlighet att delta i utvecklingen av en destination. Det stora antalet besökare till Kåseberga och Ales stenar är inget undantag.

Bra insatser har gjorts i Kåseberga under åren, men det har saknats den samordning som väger samman olika intressen och som resulterar i åtgärder som är väl förankrade.

Ystads kommun kom fram till att den globala metodiken för hållbar turismutveckling som är framtagen av GSTC är ett bra verktyg. Med GSTC kan man organisera arbetet, förstå vad som ska göras och få trovärdighet nationellt och internationellt. Den anlitate konsulten har tydliggjort hur man kan gå tillväga. Konsulten har gjort en bedömning av platsens prestation, identifierat styrkor och utmaningar samt presenterat förslag på prioriterade åtgärder för hur arbetet med hållbar turismutveckling bör genomföras.

Syfte & mål

SYFTE

Syftet med att göra en hållbarhetsanalys är att påbörja en process mot ett hållbarare Kåseberga och sydöstra Skåne.

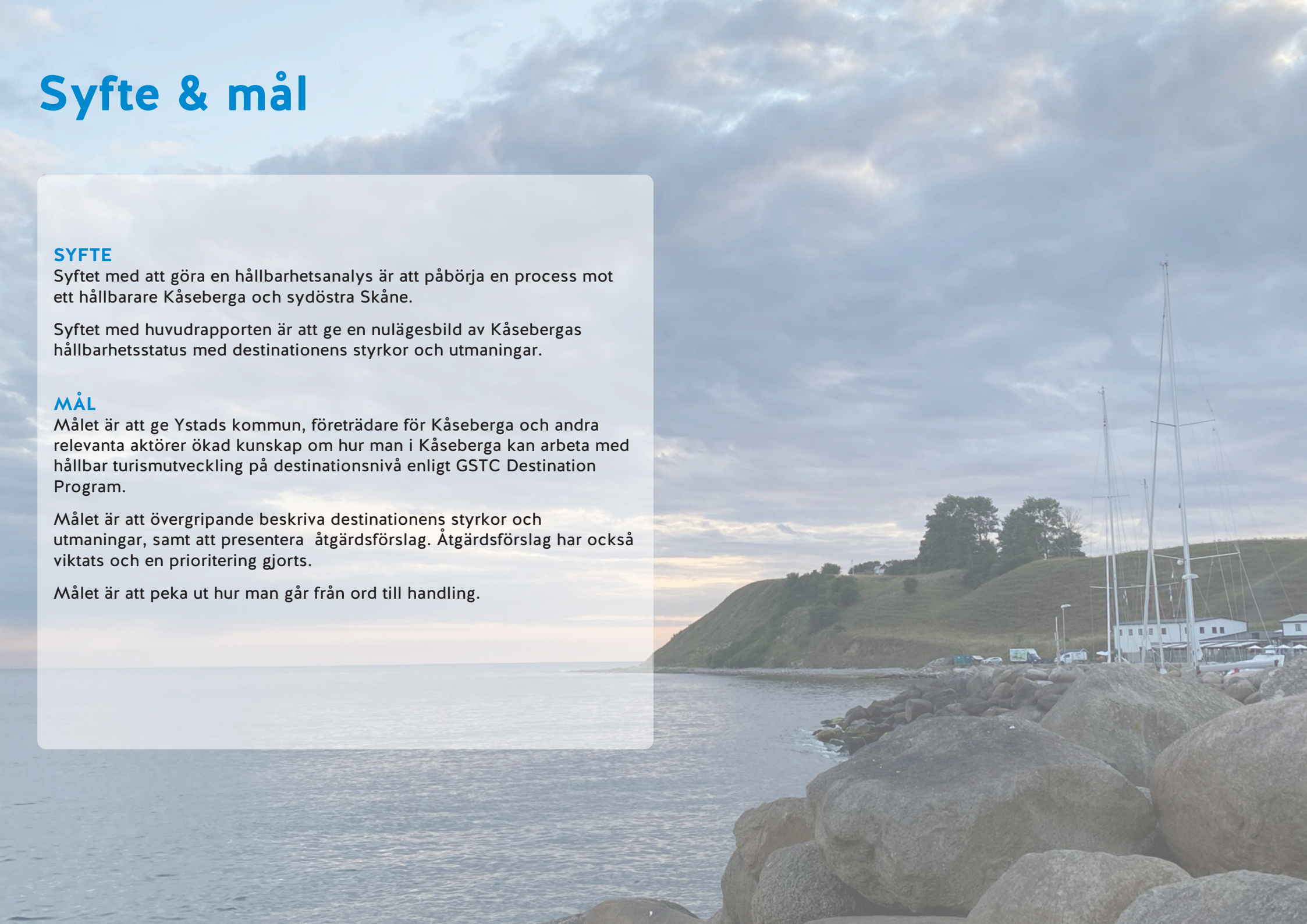
Syftet med huvudrapporten är att ge en nulägesbild av Kåsebergas hållbarhetsstatus med destinationens styrkor och utmaningar.

MÅL

Målet är att ge Ystads kommun, företrädare för Kåseberga och andra relevanta aktörer ökad kunskap om hur man i Kåseberga kan arbeta med hållbar turismutveckling på destinationsnivå enligt GSTC Destination Program.

Målet är att övergripande beskriva destinationens styrkor och utmaningar, samt att presentera åtgärdsförslag. Åtgärdsförslag har också viktats och en prioritering gjorts.

Målet är att peka ut hur man går från ord till handling.

The Global Sustainable Tourism Council

GSTC bildades 2008 på initiativ av UNEP, UNWTO, the UN Foundation i samarbete med olika intresseorganisationer som Rainforest Alliance och WWF. GSTC skapades av och stöddes av FN-systemet, men är idag en separat, fristående, icke-vinstdrivande organisation.

En central roll för GSTC är att definiera och underlätta antagandet av kriterierna som universella principer för hållbar turism; ett gemensamt språk för att främja hållbar turism. Kriterierna är minimikrav för turistföretag och destinationer för att skydda och bibehålla naturliga och kulturella resurser och för att säkerställa att turismen uppfyller sin potential som ett verktyg för bevarandeåtgärder och fattigdomsbekämpning.

GSTC tar fram och förvaltar globala standarder och kriterier för hållbar turistutveckling. Kriterierna är utvecklade från ett 60-tal certifieringar i en bred samarbetsprocess. Syftet är att öka kunskapen om och skapa praxis för hållbar turistutveckling.

GSTC Destination Program är en metod som utgår ifrån och följer GSTC:s metodik för hållbar destinationsutveckling. Metoden användes på GSTC:s "Early Adopters" destinationer globalt och i Sverige har den använts på destinationer som Järvsö, Umeå och Hemavan Tärnaby. En rad norrländska och flera av Dalarnas kommuner har analyserats utifrån samma metodik.

Metodikerna bygger på en rad aktiviteter och resulterar i en analys och bedömning av destinationens hållbarhetsarbete, med identifierade styrkor och utmaningar, och med förslag på prioriterade åtgärder.

Metodikerna bygger på en rad aktiviteter och resulterar i en analys och bedömning av destinationens hållbarhetsarbete, med identifierade styrkor och utmaningar, och med förslag på prioriterade åtgärder.

Grundläggande förutsättningar enligt GSTC:s destinationsprogram är:

1. Att det finns en organisation som tar ansvar för att hållbarhetsarbetet sker. Det innebär att det finns personella och ekonomiska resurser anpassat till destinationens storlek och turismens omfattning.
2. Att det geografiska området specificeras, dvs "destinationen". Därefter är det upp till den ansvariga organisationen att koppla på de viktigaste aktörerna i arbetet eftersom hållbarhet är ett ansvar som vilar på många.

Arbetsordning

- Arbetet inleds med ett informationsmöte med berörda och viktiga intressenter för att berätta om vad som ska göras och säkerställa att satsningen på hållbar turismutveckling når hela samhället och skapar förutsättningar för samarbete.
- En inventering och analys av primärdata gällande destinationen genomförs genom existerande strategisk dokumentation, en attitydundersökning bland destinationens turismföretagare och genom ett rundabordssamtal. Rundabordssamtalet samlar destinationens intressenter och har ett tvärsektorielt deltagande från det offentliga och privata samt andra intresseorganisationer. Syftet är att låta parterna komma till tals och ge sin syn på hållbarhetsarbetet på destinationen och i kommunen.
- Insamlad data analyseras och bearbetas för att ställas samman i en GAP-analys och hållbarhetsrapport och bedömer var destinationen befinner sig på en skala som används vid analyser av destinationer enligt GSTC Destination Program.
- Rapporten utgår från en samverkan mellan det offentliga, det privata och lokalbefolkningen, och är en tvärsektorieell genomlysning av hållbarhetsprestationen i Kåseberga utifrån [GSTC:s Destination Program](#). Destinationens styrkor och utmaningar identifieras och presenterar åtgärdsförslag på hur arbetet kan tas vidare. Det ska noteras att det är konsultens rekommendation att de åtgärdsförslag som presenteras i rapporten används som prioriteringar i den lokala handlingsplanen för turismen på destinationen. Rapporten presenteras för destinationens inbjudna intressenter.
- Som del av processen ingår också företagsrådgivningar enligt GSTC:s kriterier. Några sådana företagsrådgivningar är inte genomförda som del av det definierade uppdraget.
- En arbetsgrupp för hållbar turismutveckling i Kåseberga har nu initierats för att ta arbetet med prioritering av åtgärder vidare.

Företagsenkät

En attitydundersökning gjordes bland besöksnäringens företagare som berör och berörs av destinationen. Syftet var att ta reda på vad företagen tycker och vet om hållbarhetsarbetet i Kåseberga och Ystads kommun.

Företagsenkäten skickades till 93 besöksnäringens företag i YK. Den besvarades av 64 företag, vilket innebär en svarsfrekvens på 68,8%. 18 bedriver verksamhet i Kåseberga. Det bör ge en indikation om hur besöksnäringen ser på hållbarhetsarbetet och vad de vet om hållbarhet.

Enkätsvaren indikerar låg kännedom om det strategiska hållbarhetsarbetet inom Ystads kommun. Biltrafiken, volymen besökare och besökarnas beteende är det som pekas ut som de största utmaningarna i Kåseberga. Det finns ett missnöje med kollektivtrafiken till och från Kåseberga.

29,2% upplever att hänsyn tas till lokalbefolkningens synpunkter vid utvecklingen av turismen i Kåseberga. Säsongsvariationerna är en utmaning som företagen vill ska prioriteras mer.

Förvaltningsarbete på platsen och information gällande natur och kultur i Kåseberga bör förbättras.

Det finns utmaningar kring avfallshanteringen i byn.

Krishantering och säkerhetsplanering tycks ha låg prioritet bland företagen. Men det tycks finnas bra kommunikationsrutiner när något händer som rör säkerhet och olycksfall.

Notera att endast 28,1% av företagen som svarat bedriver sin verksamhet i Kåseberga. Övriga som svarat eller avstått från att svara bor eller verkar inte i Kåseberga och påverkas inte direkt av de effekter turismen för med sig för invånare och företagare i Kåseberga. Dock har samtliga företag indirekt nytta av Kåseberga och Ales stenar då det är ett så stort besöksmål i Skåne.

Slutsatser av rapporten

STRATEGISKT

Ystads kommun är initiativtagare till hållbarhetsstrategin men åtgärder kommer att påverka och beröra fler. Bilda därför ett Green team.

Ystads kommun bör initiera samverkan med relevanta aktörer inom ramen för detta. Det finns kunskap på Ystads kommun kring vilka som ansvarar för destinationers eller platsers hållbarhet. Arbetet med hållbar turismutveckling i Kåseberga har också kommit igång genom konceptet Hållbar platsutveckling Kåseberga.

Initialt kommer troligen kommunen behöva använda processledning för att starta upp det samordnade arbete som behöver göras om GSTC:s metodik ska kunna omsättas. Att ta fram en masterplan för Kåsebergas turism som utöver hållbarhet även tar med turistisk utveckling torde vara ett bra sätt att motivera företag och andra aktörer att samverka. Fördjupningar inom olika åtgärdsområden måste arbetas fram med lämpliga intresseföreträdare.

FINANSIERING FÖR ÅTGÄRDER

Beslut kommer att behöva fattas om hur arbetet med hållbarhet ska finansieras. Genom gott samarbete och välmotiverade förslag så har hållbarhetsarbetet chans att få tillgång till finansiering och myndighetshjälp för att planera och genomföra sin strategi för en hållbar destination enligt GSTC:s destinationsprogram.

MILJÖ, KLIMAT OCH LOKAL FÖRANKRING

Viktiga hållbarhetsområden som klimat, miljö, naturvård, kulturvård och lokal förankring har bra lagskydd och ansvariga myndigheter har åtgärdsprogram för att värna och stärka dessa värden. Resursbrist hos myndigheter är dock ett problem. Till exempel att kunna implementera projektplaner och sköta underhåll. Myndigheterna behöver uppvaktas och uppmanas att delta i hållbarhetsprojektet. De ska se nyttan utifrån sin roll.

TRANSPORTER OCH BESÖKSTRYCK

Transporter och hantering av besöksolymer under sommaren är grunden till merparten av Kåsebergas utmaningar. Det Green team som ska bildas bör prioritera en sakkunnig och demokratisk transportarbetsgrupp som får till uppdrag att ta fram åtgärdsförslag för trafik. En utredning om besöksolymer behöver initieras av Green team.

UTVECKLA KULTURARVET SOM EKOTURISM

Ales stenar är områdets unika tillgång. Det skiljer ut Kåseberga från andra byar på kusten och det lockar flesta besökarna. Att kunna utveckla hållbara intäkter kring detta är en grund för att kunna skapa långsiktigt hållbar utveckling. Detta bör ske med satsningar på kulturturism.

FÖRETAGEN

GSTC prioriterar att satsningar ska omfatta företags hållbarhetsutveckling. Därför bör Green team prioritera att ett hållbarhetsprogram tas fram som hjälper företag att genomföra och få subventionerat åtgärder som bidrar till hållbar utveckling.

Prioriterade åtgärdsförslag

Arbetsgrupp för hållbar turism i Kåseberga

Hur ska arbetet med hållbar turism i Kåseberga organiseras?

Masterplan för turismen i Kåseberga

Hur ska turismen i Kåseberga utvecklas?

Analys av genomförda insatser i Kåseberga

Vad är resultatet av de insatser som gjorts i Kåseberga?

Turismens statistikbehov i Kåseberga

Finns det tillräckligt med statistik och data för turismen i Kåseberga, för att komma till praktisk användning?

Marknadsplan för Kåseberga

Hur ska Kåseberga och dess upplevelser kommuniceras?

Hantering av besökarvolymerna i Kåseberga

Hur ska besökarvolymen och besökarnas beteende hanteras i Kåseberga?

Plan för minskad biltrafik i Kåseberga

Hur ska Kåseberga hantera utmaningen med volymen biltrafik i högsäsong?

Program för lokal nytta i Kåseberga

Hur ska turismen bidra med lokal nytta för invånarna i Kåseberga?

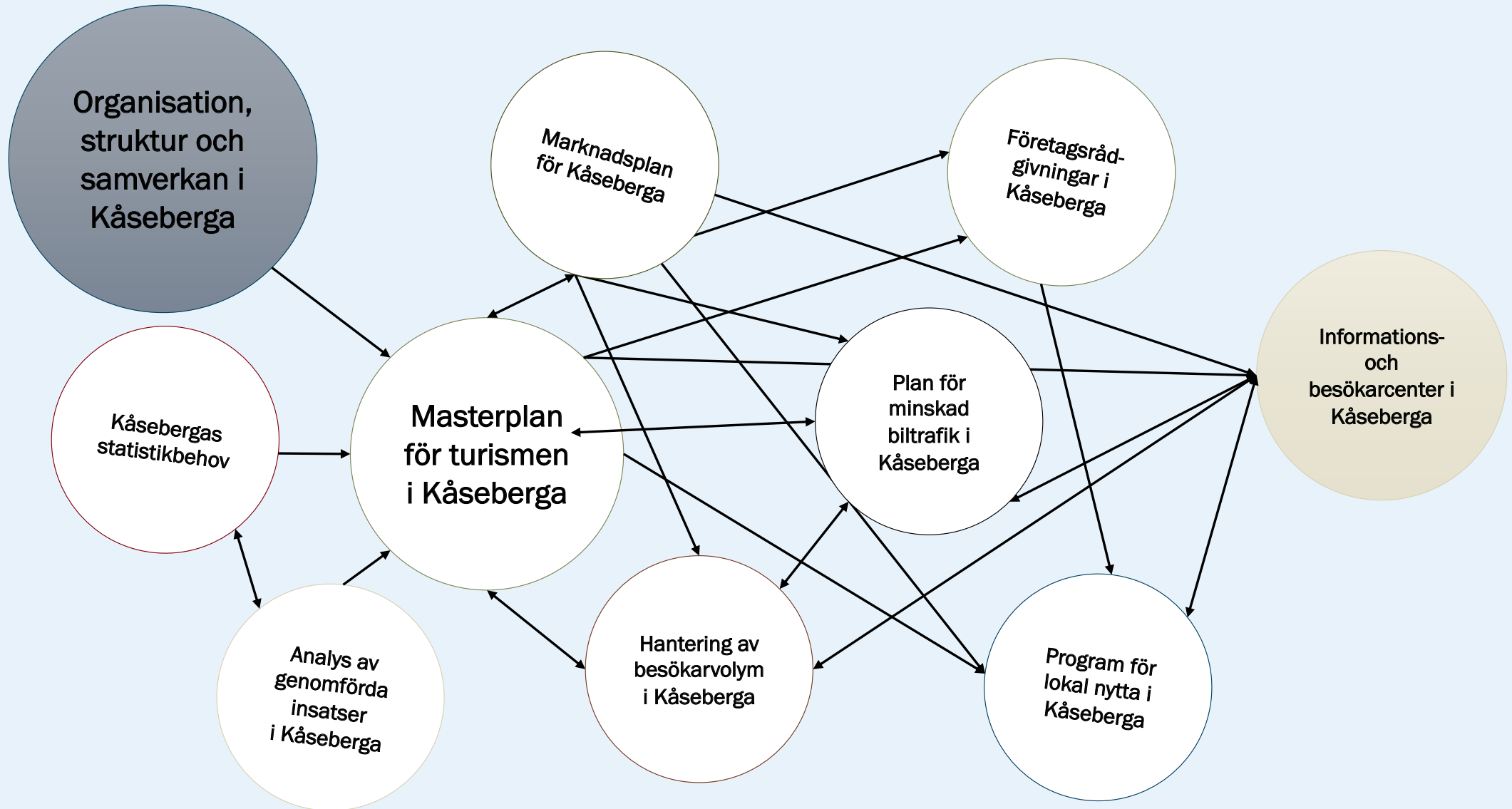
Företagsrådgivningar i Kåseberga

Hur får man med sig Kåsebergas företagare på hållbarhetsresan?

Informations- och besökarcenter i Kåseberga

Kan ett besöks- och informationscenter vara nyckeln till att lösa delar av Kåsebergas utmaningar?

Hur hänger allt samman?

TACK

...till Kåseberga byalag, Kåseberga företagarföreningen (som bildades i samband med projektstarten) samtliga politiska partier i Ystads kommun, Skånetrafiken, Statens fastighetsverk, Länsstyrelsen, Tourism in Skåne, Region Skåne, kommunala tjänstepersoner inom Ystads kommun, Simrishamns kommun, näringsidkare, Trafikverket och föreningar.

KONTAKT

KONTAKT

MARIE HOLMSTRÖM

Turistchef
Ystads kommun

marie.holmstrom@ystad.se
+46 709 47 77 12

KONSULT

JEPPE KLOCKARESON

Hållbarhetsrådgivare
Fair Travel

jeppe@fair-travel.se
+46 709 70 79 19

KONSULT

DAN JONASSON

Hållbarhetsrådgivare
Jonasson & Son

dan@jonassonson.com
+46 70 366 33 30